

plačilcem na kmetih ter vpeljati borzni davek. Tudi davek na sol bočejo odpraviti. Res pametno. V Bismarkovej Nemčiji čedalje hujše zoper Jude vrešijo, ker so uže res preveč drzni postali. — Francoskim izgnanim menihom se huda godi; če kateri zbolí, ne spremejo ga v javne bolnišnice, freimaurerji so to prepovedali, jeduako tudi so za- branili stavljenje nove cerkve Sreu Jezusovemu v Parizi; katoliške družbe rokodelcev pa zatirujejo. — V Irskem se ljudstvo oroža s puškami in revolverji; angleški grajščaki in njihovi najemniki so vedno v smrtnej nevarnosti. Veliko jih je uže ubitih. — Severna Amerika izvolila je Garfielda za predsednika republike. Drugo leto poplačajo Amerikanci ves državni dolg. — Peruvijanci so bili zopet tepeni. Chilenci so jim vzeli mesto Payta in požgali. — Mehikanci dobili so novega predsednika svojej republiki, generala Gonzaleza!

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravitva, bivši zdravnik v Ormoži.

IX. Velikanski čin Hrvaškega bana, da je tako hitro prišel pred Dunaj, je neizrečeno osupnil Magjarske in Bečke vstajnike; Magjari pri Velenče nazaj potisnjeni niso znali kam je ban preminol. Popolnoma so prvi hip zgubili njegovo tir. Bečanje pa, ko so menili, Jelačić se globoko na Ogerskem vojskuje, ga na enkrat vidijo pred svojim mestom stati. Celó ministerstvo in državni zbor, kterega je večina resničnih domoljubov, posebno Slavjanov, zapustila, vedeli so se kakor bi prišli ob pamet. Ministerstvo pošlje do bana poslanstvo in ugovarja proti temu, da bi se glavno mesto napravilo za bojišče magjarsko-hrvaške vojske. Državnega zbora poslanci pa ga vprašajo: s kakim namenom je prekoračil avstrijsko mejo? Odgovor je bil slavnega bana vreden. „Iz dveh uzrokov stojim tukaj, namreč kot državni služabnik in kot vojak. Kot služabnik države moram brezvladje (anarhijo) zatreti in vpeljati postavni red; kot vojaka pa je tam moje mesto, kjer slišim topov glas. Jaz se poganjam za celoto države, za jednakopravnost narodnosti in sem cesarju zvest. Ne poznam ne magjarskega ne hrvaškega vojaštva, temoč avstrijansko.“

Ker jo sedaj Jelačić imel dalje časa na Dunaji opraviti, so Magjari drugoč začeli proti hrvaško-slovenskej meji tiščati, zasedli prekmurski okraj, Medjimurje in tukaj je magjarskih vstajnikov general Prezel zbral do 5000 mož vojaštva. Trdil je sicer: Štajerska se nima ničesar bojati, pa to je bilo težko verjeti; zato je general Nugent med Ptujem in Ormožem zbral, kako se je trdilo, nad 10000 cesarskih vojakov in vse vesnice med tema mestoma bile so prenapolnjene z vojaki, kmeti so imeli do 20 mož na kvartirji. Tako je minol čas

do 8. novembra 1848. Prezel nove prednje straže krožile so tik slovenske meje male pol ure niže Središča. Nugent pa je imel svoje razpostavljene od Ptuja do ene ure niže Ormoža, menda do Obrežja. Due 8. novembra se vzdigne Prezel jako rano, prekorači mejo s svojim kardelom. Že ob 4. uri pri trdi temi in deževnem vremenu se tiho pomika naprej skozi Središče, Grabe, Obriž; pride pod Holm, samo pol ure niže Ormoža pa v glav- nem Nugentovem stanu pri Veliki nedelji niso slu- til nobene nevarnosti. Kako je bilo mogoče tako prestriči naše prednje straže, še dandenešnji ni dognano. Nekateri so trdili, da se je našel ova- duh, kateri je enemu kardelu Prezelovih za Sre- diščem skozi Hraščico — šuma se vleče nepre- trgano od Medjimurja do blizo holma, — kazal pot in to kardelo je našim prednjim stražam pre- striglo pot; in Prezel je stal že pred Ormožem, ko je do Velike nedelje došel glas, da je sovraž- nik tako blizu (dobre pol ure od glavnega stana). V Ormoži ni bilo toliko vojaštva, da bi zamoglo mesto dalje časa braniti. Nekoliko vojakov se je utaborilo v šoli. Videl sem nekoliko dnij poznej to pospelje zunaj in znotraj od krogelj napikano kakor da bi bila debela toča močno klestila. Ali premagani prišli so z mestom vred Magjarom v roke. Na severno večernej strani tik Ormoža vije se po prijazni tukaj jako ozkej dolini potok Leš- nica. Na bribu (unkraj Hajndla), črez katerega državna cesta k Veliki nedelji in dalje v Ptuj drži, se naglo zbira Nugentovo vojaštvo. Ena baterija se vredi na vsaki strani ceste proti mestu. Pa tudi Magjari v Ormoži so imeli svoje kanone in jih navrli proti Hajndluu. Od vsake strani sedaj gromi topov strel, da se na več ur daleč po Ha- lozah in Slovenskih goricah grozno razlega. Stan- ovniki celega okraja vsi prestrašeni večjidel be- žijo; deca in žene jočejo, živino nekateri ženejo pred seboj, da bi se tako rešilo saj nekaj grab- ljivim rokam divje druhali. Na srečo ta prva tako naglo in nepričakovano došla strahota ni dolgo trpela; za nekoliko ur so Magjari odnesli pete in se zopet vrnili, od koder so prišli. Svojo pot na Slovenski zemlji, komaj tri ure daleč, zaznamovali so s svojo krutostjo in pokazali, da še stara mag- jarska divjost v njih srcih tli. Odnegli so namreč kar se je dalo, pojeli in spili ljudem, se ve brez plače, kolikor je nesti mogel trebuh. Kar je ostalo, to so grde babure in različna ciganska druhal, ki je temu vojaštvu bila vedno za petami, pobrala in poropala. Pa še ni zadosti: rano o pol sedmi uri, ko so pod Holm prilomastili, je eden teh div- jakov skozi okno v hišo vstrelil 18 let staro na- gorsko hčer Marijo Mastenovo, čeravno so obojna hišna vrata bila odprta, da je mrtva obležala; drugi je v Pušencih želarsko hčer Rozalijo Gradišnikovo tudi Pevec imenovano smrtno ranil, ko je k sose- dovim htela strahu zbežati; zadel jo je v hrbet med pleča in vsa umetnost dr. Magdičeva, kateri jo je vsaki den obiskal, ni bila v stani nje ozdraviti.

Tudi ta žrtva magjarske divjosti je po prestanih hudih bolečinah umrla 24. novembra 1848.

Pa je znabiti to magjarsko vojaštvo bilo nabrano od samih čikošev, potepuhov, roparjev? „Nikakor ne! Tisto jutro je dr. Magdič namenjen iti v Dobravo, kako četrť ure oddaljeno ves, pa trči iz nenada na nekoliko samih mladih magjarskih vstajnikov. Ti ga vstavijo, povprašujejo po stanu, po njegovem namenu, koliko je cesarskih vojakov v Ormoži itd.? Ko jim pové, da je zdravnik, nadaljujejo v latinskem jeziku pogovor, znamenje, da so bili ljudje, koji so celo latinske šole obiskovali. Med tem pogovorom trešči na enkrat kanonska kroglja celo blizu njih v zemljo, da se prah na vse kraje razprši. Zdajci pobrišejo magjarski junaki k svojemu kardelu, Magdič pa se vrne v Ormož nazaj in tu ostane na svojem mestu, obvezuje ranjene, in vzajemno z gospodom kaplanom blagim Jurijem Kajnihom skrbi za stanovanje in prvo postrežbo, ko je bila občna zmešnjava in ne vojaškega zdravnika, ne duhovna zraven. Na prijetih ranah so v Ormoži umrli in tam pokopani: Janez Moskoni, prostak pešpolka baron Wimpfen, Sebastijan Ekslan reg. Piret, in Blaže Masurič, dragonar nadvojvode Ivana. Nekoliko ranjenih bilo je v bolnišnico v Ptuj spravljanih. Okolica je v tisti dobi veliko škode trpela, to pa ne samo po vojski. Ljudstvo zbegano in prestrašeno je vino — tistega leta posebno izvrstno — v Ljutomerških goricah prodavalo po celo nizkej cení po 40 gold. štrtinjak, da ga le iz kleti spravi, češ: itak pride Magjar in ga popije ali razlije. Nugent bi bil lahko s svojo dosta močnejšo in dobro izurjeno četo — imel je obilno konjenikov, pri tej priliki Prezelna vničil, ali ni prekoračil meje, ker reklo se je: „Iz Dunaja bilo je Nugentu naloženo, le samo Štajersko braniti.“ (Dalje prih.)

Smešničar 50. Mati kovačica prinese meso na mizo in razdeli kovaškím delalcem in učencem vsakemu svoj kos. Mali učenec dolgo gleda in se ne tekne predložnega mu koščeka. Kovačica zapazi to in vpraša nekoliko nevoljna: no Tinček, zakaj pa ne ješ mesa? Tinček: ker je še prevročé. Kovačica: ali nimaš sape, pihaj! Tinček: tega ne storim. Kovačica: zakaj ne? Tinček: bojim se, da ga nebi odpihal, ker je tako majhen in tenek!

Razne stvari.

(*Scitli cesar*) so 200 fl. darovali za stavljenje šolskega poslopja pri spodnji Kunegundi zunaj Maribora.

(*Za nesrečne Zagrebčane*) darovali so blagi farani Dev. Marije v puščavi 10 gl. 90 kr., č. g. P. Cizaj, župnik v Reki, 2 fl., vel. č. g. J. O. 5 fl., kanonik L. Herg 5 fl., J. Kurnik 5 fl. Bog plati! Nabranih 155 fl. 60 kr. odposlali smo v Zagreb.

(*Predstojništvo družbe sv. Mohorja v Celovci*) je blagovolilo 34 raznih knjig za šolsko knjigar-

nico podariti. Za to darilo v imenu šolske mladine presrečno zahvalo izrekuje nadučitelj pri sv. Duhu v Ločah Pavel Leitgeb.

(*Difteritis ali davica*) pri Novi cerkvi še ni potihnola. Pobralla je že drugemu kmetu, M. Mastnjaku p. d. Špegljiču, vseh peter otrok. Raznovrstna zdravila ostala so brez uspeha. V enem meseci pomorila je v desetih hišah 23 otrok, večidel fantiče od 3 do 15 let. Med tem se je v nekterih, doslej še neokuženih, hišah na novo prikazala. Bog pomagaj!

(*Mariborski udje društva „Tugendbund“*), menda tisti, ki so letos o pustu napravili „Narrenabend“, pozvali so iz Bismarkovine freimaurerja Brehma, da jim je 2 uri v kazini razlagal o svojih potovanjih in lovih v Afriki. Za vsako uro je zahteval samo bornih 200 fl. Toda vkljub precejšnjemu hvalisanju ni došlo veliko ljudi g. Brehma poslušat. Zmanjkalo je več nego 100 fl. No, in sedaj je ta freimaurer pokazal bratovsko ljubezen ter odpustil 100 fl. Ostalo so „tugendbändlerji“ plačali. Kakšne burke je človek uganjal, razvidno je iz tega, da je pravil, kako repelice pešice zahajajo v Afriko, a črez sredozemljsko morje nekaj časa plavajo, nekaj pa letijo. Jezuiti bi povabljeni veliko pametneje govorili o veliko potrebnjših rečeh, to pa še — brezplačno!

(*Radvajnsko grajščino*), kder je pred leti stoloval znani Frice Brandstetter, prodavajo sedaj na kose. Nek jud deli kose.

(*Veliki požar*) je v Račah pri Mariboru nadstropje pri fabriki g. Jägerja pokončal. Kar je pri tleh bilo, je nepoškodovano ostalo in toraj fabrika ni ustavila dela.

(*V Savi utonil*) je železniški delavec Pfeifer, ko se je s tovaršem Ostavnikom pri Zidanem mostu črez vodo peljal.

(*Ustrelil*) se je v Gornjemgradu kmetski sin Jožef Kolenc.

(*Tolovaji*) so med Čakovcem in Varaždinom poštni voz napali, kučaja ustrelili in pošto izropali.

(*Mariborska hranilnica*) je meseca novembra prejela 101.002 fl., izplačala 115.395 fl.

(*V Ješencih mariborskega okraja*) davi vratna vnetica otroke neusmiljeno. Mlinarju Polancu umrli so 3 otroki, da so na enkrat imeli 2 mrliča.

Dražbe 15. dec. Jan. Šribar v Ložnici 8450 fl. Ana Kühli v Vojniku 2580 fl. Jakob Grobelnik v Lopati 1380 fl. Konrad Seidl v Rožpahu 22500 fl. 16. dec. Ludvik Redi v Konjicah 2750 fl., Jožef Dolšak v Stojnem seli 1776 fl., Jera Petrovič v Orehovi vesi 1160 fl. 17. dec. Miha Zagajšek pri sv. Magdaleni 8515 fl., Martin Pogelšek 147 fl. v Šmariji, 18. dec. Jan. Hopič v Solčavi mariborsk. okraj 4667 fl. V. Trojner v Grušovi 2713 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 30. oktobra 1880: 22, 73, 61, 41, 2.
V Linci „ „ 49, 4, 19, 46, 73.

Prihoduje srečkanje: 18. decembra 1880.